

mu uvázení všech skupin — ale i tu musí se závaznost placení přijati. Zásada pro věc anarchismu; nejen slova, ale i dobré skutky.

Předkládaje tento návrh všem skupinám, žádám za bedlivé uvážení, případné doplnění a *určité rozhodnutí*.

S kamarádkým pozdravem

Dr. Boh. V r b e n s k ý¹

B. Vrbenský, Návrh programu Strany českých anarchistů komunistů, 1914, 10 s., cyklostylovaný strojopis, bez nadpisu.

(1) *Bohuslav Vrbenský*, 1882–1944, původně lékař, účastník antimilitaristického a anarchistického hnutí již od studentských let, od r. 1906 představitel mladé anarchistické generace v hnutí, v r. 1918 prosadil spojení anarchistů se socialistickou stranou, po r. 1918 poslanec Národního shromáždění, krátce ministr, navrhol socialističní program. V roce 1923 v čele Nezávislé socialistické strany, která se roku 1925 spojila s komunistickou stranou. Pozn. V. T.

KRITIKA NÁVRHU PROGRAMU STRANY ČESKÝCH ANARCHISTŮ KOMUNISTŮ

Kamarádi!

V době, kdy všechny politické strany, nevyjímaje strany socialistické, prodělávají silné mravní i organizační, povstal návrh Dr. Vrbenského na založení nové české strany politické s názvem politická Strana českých anarchistů komunistů.

Prohlašujeme předem, že nestavíme se proti založení nové české strany, neboť poměry snad toho vyžadují, ale na-prosto se musíme postaviti proti založení politické strany, která by nesla titul anarchie. Došlo by snad tlakem poměrů i bez návrhu Dr. Vrbenského k založení nové politické partaje, která by lépe odpovídala tužbám těch, kteří s do-savadním vedením stran jsou [ne]spokojeni. Nespokojenost, kterou vidíme i u agrárníků, je jen touhou po reformě politického života a není ještě touhou po anarchismu. Nic víc, nic méně.

Protestujeme proti návrhu Dr. Vrbenského o založení nové politické strany českých anarchistů z těchto důvodů, jako vždy dosud stavěli jsme se proti všemu kompromitujícímu, nebo ideu naši kompromitující činnosti lidí. (Tím ovšem není řečeno, že bychom neuznávali dobrou vůli navrhovatelů.)

Náš protest není snad sporem o slovička, *nám jde o věci hlubší a jdoucí pod povrch na pohled nevinných návrhů, vidíme v nich zárodek, a to zřejmě — příštích kompromisů.*

Teď k důvodům.

Jsme proti návrhu kamaráda Dr. Vrbenského o vydávání politické strany anarchistů komunistů z následujících důvodů:

A. Slovo politický může snad samo o sobě značiti snažení za určitým společenským cílem, ale jakmile toto slovo vázáno je se „stranou“, má význam jiný a tento význam je v našem případě směrodatný. Politika tu znamená činnost vyvěrající z dnešního státního řádu, činnost v jeho mezích, podřízenou dalším vývojem tohoto státu. V tomto smyslu proto nelze vůbec mluvit o politické anarchistické straně, protože to znamená protimluv. U nás rozumí se příkladně politickou činností, co činí a dělají sociální demokraté, kteří pomocí všeobecného hlasovacího práva a volených zástupců směřují k dobytí politické moci, aby ji převzali z rukou buržoazních stran a vložili proletariátu.¹ Jelikož naše cíle i naše taktika jsou oproti ní naprosto rozlišny, tím více je třeba varovati se stejného titulu: politická strana. I politickou činnost považujeme za pouhé obchodování a kompromis se stávajícími poměry. Rozeznáváme politiku: pozitivní, oportunní, loajální, obstrukční; všechny tyto činnosti politické mají za cíl získávání moci ve státě, a tím jsou státotvorci. Politická taktika všech stran se neustále mění, dle potřeby, anebo utváří-li se jinak politické poměry ve státě (svrhnutí ministerstva a nastolení jiného kabinetu, který by lépe vyhovoval).

Náše činnost je zřejmě povahy protipolitické, protože máme taktiku přímé akce. Voltairine de Cleyre² rozeznává dvě naprosto rozlišné akce: 1. politickou a 2. akci přímou. Jelikož základem každé politické akce jest obmezení, což přiči se našim zásadám, stavíme se proti přeměně v politickou stranu a míníme, že nemá se vnučovati jiný význam slovům, kterého opravdu nemají.

(1) V původním textu: „... vložili proletariátu dělnické třídy.“ Pozn. V. T.

(2) Voltairine de Cleyre, 1862-1912, americká volnomyšlenkárka a anarchistka, prosazovala anarchismus bez přívlastků. Pozn. V. T.

KNIVHOVNA
KAVLÉKA

Číslo 5.

FRANCISCO FERRER.

Jeho život a jeho dílo.

Dílo autentických pramenů zpracoval

Pierre Ramus.

Česky upravil: **JAN KOSA.**

— S podobiznou Ferrerovou. —

Praha 1911.

Nákl. vydavatelstva Česopislu Volné Myšlenky, Kr. Vlnohrad, Korunní 6. Knihdárna Dyk a Ryba, Vrbovice

B. Jsme proti straně

Má-li strana nabytí svého původního určení a má-li odpovídati pojmem u nás v Rakousku obvyklým a ustáleným, musí již svoji povahu strany [mít]: *odmítnouti mravní zásadu anarchistické solidarity a nahraditi ji disciplínou, útvarem nesvobodníků a fanatických dogmatářů.*

a) Třebaže by nebyl ustanoven výkonný výbor (donucovací instituce), může jím být sjezd, který přestává být shromážděním poradním (jak u nás bylo až dosud, protože jsme vždy návrhy po zralém uvážení pouze doporučovali k realizování); pokud má mít moc výkonnou (návrh kamaráda Dr. Vrbenského), kterou by musil stejně přirozenou cestou vývoje předati sjezdem zvolené komisi; [...ta] by sice měla jiné jméno, ale přes to by zůstala výkonným výbořem.

b) Jsme proti straně z toho důvodu, že každá je centralistickou, a my jsme pro útvar svobodnější, pro útvar autonomně federativní. Strana nemůže být autonomně federativní, protože má v povaze být centralistickou. (Viz spory v české sociální demokracii: „centralisté“ a „autonomisté“: Autonomní v tomto případě nejsou autonomisté, nýbrž zúžili centralism v menší národnostní oblast.) Pak-li nemáme mít podle návrhu Dr. Vrbenského ani jedné známky, která stranu dělá stranou (výkonný výbor atd.), nebudeme mít ani jedné charakteristiky politických stran a v organizaci budeme naprosto rozdílni od stran druhých, pak nejsme a nemůžeme být stranou, neboť v tom případě bychom vnucovali tomuto slovu význam naprosto jiný, nežli má a byli bychom stranou, která nemá jediné charakteristiky strany.

Ve straně pozbývá menšina práva většina stává se přirozeně diktující, a tudíž autoritářskou (P. Kropotkin, píše o majoritě a minoritě, tvrdí, že většina nemívá vždycky pravdu).

c) Jestliže návrh kamaráda Dr. Vrbenského na zbudování strany je budován na programu, který by se nijak nelišil od dosavadního našeho nazírání na různé akce a [od] našich hledisek na taktiku, tu opravdu nevíme, proč by-

chom měli sdružit se ve stranu, útvar nám nevyhovující, nyní již i některými činiteli v politických stranách považovaný za přežitý. Strana jest útvarem neanarchistickým. (Volný vývoj, volná dohoda, záruka neutačování jednotlivce i skupin.) Nemáme-li charakter strany, proč máme se nazývatí stranou?

Jestliže bychom přijali název strana, byli bychom ojedinelými, protože i vyzvání k mezinárodnímu sjezdu anarchistickému v Londýně je podepsáno: Federace anarchistů Německa, Francie, Anglie a ne strana anarchistů Německa atd. atd.

Před lety byl u nás boj i proti názorům mírnějším a méně kompromisním, nežli ve své podstatě má slovo strana, a dnes jsme došli již tak daleko, že musíme se ohrožovatí proti nenáviděnému a námi již potíranému partajnictví. Došlo k tomu proto, že hovilo naše hnutí slabošky kompromisům a nedovedlo se opřít snahám lidí, kteří nechali se nazývat anarchisty a dovedli i působit ve volbách do parlamentu.

Klademe otázku: Je snad označení Česká anarchistická federace nepřiléhavé, a proto snad bude lepším zvátí se politickou stranou českých anarchistických komunistů?

C. Důvody všeobecné

Tim, že v posledním desetiletí účastníme se činně rozhodování o aktualitách v otázce odborové, národnostní, kulturní atd., že zaujímáme k politickému životu svá stanoviska, neznamená to ještě, že jsme politickou stranou, ani nevyvěrá nutnost přetvořiti se v ni. Ostatně jako hnutí můžeme si všimati i nadále politického života a snažiti se uvést v život už dnes naše zásady.

Je naivní domnívati se, že nemohli jsme ku předu prosto, že jsme nebyli politickou stranou. Důvody jsou naprosto jiné, známé a netřeba se o nich zmiňovati. Prospěje nám změna názvu hnutí ve stranu? Jsou-li v politických stranách nespokojenci, kteří nesouhlasí s vedením strany, není tím řečeno, že by naši změnou přistoupili k nám. Měli již dosti příležitosti přistoupiti do našich řad,

kdyby se jim jednalo o zásadní otázky a nikoli o pouhé nespokojení s vůdci. Lidem nespokojeným s vůdci i s parlamentárním politikářením jde spíše o radikálnější směr, ale jistě by nepřistoupili ke straně, jako nepřistupují ke hnutí anarchistickému.

Bojí se slova anarchie a chtěli by nanejvýše stranu jinou, řekněme neodvislou (neodvislí socialisté, pokrokoví socialisté). Musili bychom již dnes cítiti příliv do našich řad, protože naše zásady jsou jistě natolik známy, aby je každý, kdo s námi chce pracovati, poznal.

Je zapotřebí, aby naše taktika byla opřena o zásadu, a ne aby zásada se uzpůsobovala taktice, která snad byla výsledkem změny poměrů, nebo dokonce okamžitých rozmarů.

Radikalism slov považujeme za věc překonanou a my potřebujeme ne slova a programy, nýbrž pracovníky. Ti, kteří mají již dnes dosti dobré vůle s námi pracovati, ti jistě nečekají na program a zbudování strany.

Z návrhu kamaráda dr. Vrbenského vysvitá, že nastal do našich řad příliv pracovníků z toho důvodu, že jsme neměli dosud „prestiž“ strany. Lidé, kteří ale potřebují „prestiž“ strany, nemohou býti anarchisty. Proto, že kamarád Vrbenský chce vyhověti těm lidem, kteří potřebují „prestiž“, je to kompromis a nutno se proti němu postaviti, třeba bychom snad tímto kompromisem získali několik kompromisně založených lidiček.

Anarchie je široký citový, myšlenkový proud, který nedá se vměstnati do úzkého rámce strany.

Anarchie není pouze rozumovou spekulací, nýbrž i věcí citu, z něhož vyvírá morální spojenectví, které se nedá naučiti, ale musí býti vycítěno.

Učiní jen krůček na kluzké dráze kompromisů, znamená to rychlé sklouznutí do korytka, kam všechny strany již splynuly, a tím měniti od případu k případu svá stanoviska, jako to činí strany parlamentární.

Námítky proti pokusu programu navrhovaného kamarádem Dr. Vrbenským.

Rozebíráti dopodrobna větu za větou, odstavec za odstavcem bylo by prací zbytečnou, protože považujeme pro-

gram Dr. Vrbenského jen pokusným a také proto, že jsme proti přijetí zásadního návrhu o zbudování politické strany, a tudíž tím přirozeně i proti podrobnostem s návrhem zásadním souvisejícím. Program Dr. Vrbenského je mnohem mluvný a přitom i neúplný, jasně nevystihující, a nejen ne-logický, ale docela misty vodítkem slova „politický“ svedený, má ráz uvažování a důvodu strany, která jest více politickou nežli revolučně sociální. Snad i vzory, podle nichž navrhovatel tento pokusný program dal dohromady, působily k povrchové nejednotnosti, kde střídá se čirý radikalism s konzervativní praktickou politikou strany tak zvané realistické.

Dotkneme se jen některých bodů programu, abychom na nich ukázali jeho vady.

Namítáme proti odst. 1. Tvrzení, že skutečně jsme již stranou politickou, je povážlivé. Je to odvaha, kterou vyslovuje člověk, který z justamentu chce vtlačiti do jím uzpůsobených forem i samý život. Byli jsme anarchisty a jednali jsme anarchisticky, protož řídili jsme se zásadami a ne ledajak zpracovanými programy. Naše pracovní programy byly vždy pracovány na základě zkušeností, ale nikdy nesnižili jsme se porušiti zásady. Že jsme již dávno politickou stranou, je subjektivním tvrzením a není to míněním všeobecným a nezáleží na tom, jestli snad nás někdo z těch politikářů, kteří často slovo anarchismus vykládají jako nepořádek, tak nazývá a také to nemůže býti pro nás směrodatné. Naše zásady i taktika jsou obsaženy v dílech našich teoretiků a lidi již dlouho za zásady ty bojujících a jen neznalost jich děl zavinuje potáčení.

První odstavec je zopakováním známých nám věcí, které ovšem nezvykle jsou zařazeny do programu strany. Není však blíže vysvětleno, co kamarád Dr. Vrbenský míní zásadním antimilitarismem, jako je podivná stylizace odstavec 9. začínajícího slovy: „Odmítáme zásadně volby do všech institucí, kde se tvoří zákony“.

Dle tohoto výkladu by nová strana anarchistická, jak již z debat v pražské skupině vyniklo — připouštěla volby do obcí, protože se tam netvoří zákony, což jest však mylný výklad, vzhledem k výnosům a nařízením obcí,

**Knihovna česk.
komunistů.
Svazek I.**

**Nákl. Sdružení
českých neody.
socialistů v Pizni**

KOLLEKTIVISTICKÉ NÁMEZDNICTVÍ

**Z alla Petra Kro-
poikina: La con-
quete du pain.**

**Z francouzského
přeložil
Ph. C. V. Icta.**

Tiskem Jana Tuška v Holkové

jichž zachovávání a podrobování se exekučně obci vymáhá.

K *odstavci 2.* (Návrh národnostního programu) Tento odstavec je spíše polemikou, a nejen polemikou s názory stran měšťáckých, ale někde i bagatelizuje zásady Internacionály. Jsme-li zásadně proti všem státním útvarům, je zbytečno zabývat se tak široce a dlouze Rakouskem, jehož státní cíle nejsou nijak odlišny států jiných. Také jistá no- vinka v tomto odstavci překvapí: „Národ má vyráběti pro svou potřebu a ne pro export“. Jestliže jest toto namíře- no proti velmocenským ambicím Rakouska, tak dobře, ale pak stává se toto heslo jen heslem politické strany a ne re- volučních socialistů, kteří neuznávají státních hranic a ne- mohou ovšem také zcela rozumově býti proti výměně vý- robků. Dlouze a široce zdůvodněný tento návrh má povahu státi se přijatelným těm, kteří by ku straně anarchistic- ké pohlíželi s jistou odmítavostí pro její internacionální sta- novisko. Národnostní separatism po stránce národnostní, hospodářské, kulturní a snad dokonce sociální je mon- strem pro revoluční socialism nepřijatelným. Návrh na se- mknutí se národnostních těles Rakousko obývajících v sa- mostatné celky luštěn nepřirozené a nejméně řečeno naiv- ně. A ostatně proč to všechno? To znamená nucení se do politické účelnosti. Tento odstavec prozrazuje bedlivě stu- dium programů stran socialistických i buržoáckých a nu- cení se do opácných závěrů, prozrazuje ještě více, odkud se čerpalo. Jak sentimentální, když přistěhovalci po revoluci budou pracovati pro sebe, pro obce, pro národní štěstí.

Kamarád Dr. Vrbenský vypustil ze svého návrhu mezi- národnost a úplně pomíjí naše příslušenství a spojenectví k mezinárodnímu hnutí anarchistickému a naše povinnos- ti k nově utvořenému sekretariátu anarchistické Interna- cionály. To jest velice závažné a chceme loajálně připusti- ti, že nestalo se tak zúmyslně. Ale věnovati otázce národ- nostní tolik místa a nevzpomenuoti na naše stanovisko a poměr k hnutí mezinárodnímu, je faktem zarážejícím. Ne- bo snad program a snahy politické strany ČAK směřují k naprostému separatismu?

Nárys kulturního programu v odstavci 3., kde se navr- huje všechny otázky luštit taktikou přímé akce, je tak

krátce řečen a tak málo pověděno, že nelze polemizovat. Odstavec 2. (kulturní program) je širokodedché vyřknuti ohromné práce, která ovšem teprve čeká jasného rozvrhu a účelného postupu.

Odstavec 3. (Nárys kulturního programu) je stylizován neurčitě a není jasno, zdali všichni příslušníci strany ČAK musí být bez vyznání nebo budou-li se činiti výjimky. Jak známo, loňský sjezd ČAF přijal zásadu, že pracovníci ve skupinách ČAF nemohou být v církvích. Pro neurčitost odstavce 3. máme své zdůvodnění: kompromis.

Odstavec 4. nabádá k důležité akci. K organizování této akce musíme mít rádných a věci znalých pracovníků, kterým bude nutno dříve půdu připravovat. Je proto tím více zapotřebí jasnějšího vyjádření a specializování této důležité otázky.

K široce navržené činnosti v odstavci 5. nemůžeme v zásadě ničeho namítati, ale i tu schází určité znázornění postupu. Také otázka omezení porodů je velice krátce a nedostatečně objasněna.

Činí-li tyto návrhy nárok být skupinami probírány a má-li je sjezd přijati, musí tyto návrhy — vzhledem k jich důležitosti — být podrobeny opravdové diskusi, která by způsobila objasnění a učinila je určitějšími. Považujeme sjezd za nejpůsobilejší, aby o těchto návrzích porokoval, přesnou stylizaci a doplňky opatřil a potom by dodatečně je předložil našim skupinám. Tu ovšem by návrhy musily být pojaty do programu sjezdu.

Námítky proti odstavci 4. Nárys hospodářského programu. Úvod (1. odstavec) je zkráceným opakováním nesporných zásad anarchistického komunismu, které byly manifestem za doby staré Internacionály prohlášeny.

Minimální program (aktuelní), jak je načrtnutý v programu kamaráda Dr. Vrbenkého, dokazuje jen, jak nelze možno shrnouti do jednoho střediska všechny obory právním pracovníky a zejména, že nutno ponechati odborovým organizacím luštění časových i odborových otázek, protože jen ony mohou jim rozuměti a k zlepšení poměrů pracovat. Tím ovšem není řečeno, že bychom se spolu-práce a spolurozhodování zřekli.

Bod 8. Zavedení dělnických inspektorů placených a nezávislých na závodech není sice požadavkem bezcenným, ale je jistě požadavkem reformním. Po stránce praktické — vzhledem k tomu, že se nečeká snad na spadnutí tohoto nadělení z nebe, nýbrž že musí být *uzákoněno* — mnoho jim dělníci nezáskají, protože bude tak zákonně „upraven“, že dělnictvu, zejména revolučním socialistům, výhody nepřinese.

K tomu bodu schází také vyjasnění, totiž: kde se má o zřízení instituce dělnických inspektorů žádat a kdo je bude platit? *To je také důležité.*

Bod 10. „Rádné sociální pojištění pro úraz, invaliditu a stáří“. Pokud chápeme, má být donucen stát, aby konečně dlouho slibované invalidní pojištění bylo zavedeno. To ovšem jest dost charakteristické: anarchisté (tedy proti státu) budou se domáhati na státu „dobrodini“ starobního a invalidní pojištění. Ve Francii dělníci toto dobrodini státu šmahem zamítali, a my anarchisté je máme na rakouském státě vymáhati? Či snad navrhovatel soudí, že rakouský státní elaborát invalidního a starobního pojištění bude lepším francouzského?

„Nositeli idejí konečného osvobození i potřeb aktuálních ve Straně ČAK jsou jedině odborové organizace“. To je hubdou hodně vzdálené budoucnosti a již dodatek, že při nedostatku příslušníků jednoho odboru v místě založí se organizace všeodborová, svědčí, že nelze pomýšleti ani na zřízení organizací jednoho odboru z řad dělnictva, natož z řad méně četných pracovníků, z řad tzv. inteligence. Nynější náš systém organizační (účelné rozdělení práce), který počíná se osvědčovat, byl by novým tímto návrhem bez rozvažování zvrácen. Zapomíná se, že odborové organizace jsou — vzhledem k většímu přílivu členstva, které jistě při svém vstupu do organizace nebudou vyloženými anarchisty — polem, kde anarchisté mohou pracovat a pro svou ideu naše lidi dosud nepřesvědčené získavati.

Jedenáct bodů minimálního programu je jen jedenáct hesel a dokazuje se jimi, kterak lehká hesla se vyřknou, ale jak těžko se zpracovává opravdový pracovní program. Různost zájmů a různorodost požadavků potřebují bedli-

vého studia, a tudíž není ani myslitelné v jedné a té samé organizaci luštění všechny otázky.

Proti taktice nemáme námitek, protože dávno našimi sjezdy byla již uznána. Dodatek o pochybení, že minulý sjezd opomněl prohlásit nutnost generální stávky, jako demonstrace pro invalidní a starobní pojištění, považujeme za zbytečný, pro důvody, které hořeji jsme uvedli a také proto, že považujeme — vzhledem k naší poměrně malé početnosti a nás bagatelizujícímu chování se dělnických stran — takové prohlášení bezúčelným a parádním.

Odstavec pátý (o organizaci) je konečný definitivní návrh kamaráda dr. Vrbenského. Návrh tento, až na malé odchylky, je zopakováním dosavadní námi již dříve přijaté organizační formy. Sám v odstavci pátém podotýká, že organizace českých anarchistických komunistů je odchylna od organizací jiných politických stran, a my nejen potvrzujeme tuto odchylnost, ale považujeme tuto formu za ne- možnou pro budování politické strany.

Ani v programu podtržená *závažnost*, kteréžto slovo snad chce mít charakter partajnictví, nečiní naši organizaci pro partaj přijatelnější. Teď k odchylkám. Právo skupiny měnit a předávat funkci důvěrníka několikrátě do roka považujeme za neprospěšné a nešťastně stylizované, protože náhodně by byli měnění zapracováni kamarádi za dosud nezkušené, a to jen ku škodě hnutí a na úkor rychlejšího postupu.

„Skupiny stejných oborů práce v kraji tvoří krajské federace“. Co budou tvořit odbory v témže kraji, které jsou v mizivé menšině?

„Usnesení většinou sjezdu takto stanovenou (plebiscitem) přijaté je závazné pro všechny příslušníky ČAK“, Setření zásad autonomně federativních končí — závazností. Toť počátek zlého. Dejme tomu, že v některé skupině se jedná o návrh zásadní důležitosti. Jedenáctě členů skupiny bude pro jistou reformu a devět proti. Po zjištění většiny hlasů pro návrh reformní musí se ostatní podrobiti, a tudíž i těch devět členů ve skupině, kteří byli proti návrhu. Tady je již čertovo kopytko strany: majorita diktuje! Schází ještě určitě vyslovená disciplína a hroutí se

všechny dobré stránky programu. Něco ještě k tomu slovíčku „závažné“ schází. Totiž, jak bude naloženo s těmi, kteří se majoritě (která ještě nemusí být určitým miněním většiny, protože často záleží na osobních vlivech a nedostatečném porozumění) nepodrobí? Proč říkati, že ve strastném existováním výkonný výbor, když někdo po sjezdu se musí starati o plnění sjezdem přijatých návrhů? Co smí a nesmí sjezd, co je závazným a co není, je v návrhu Dr. Vrbenského koženě luštěno. Stane-li se nějaká událost před konáním sjezdu, kdy nebude času nějaké zásadní rozhodnutí k odhlasování skupinám předložiti nebo by bylo příliš pozdě dodatečně po sjezdu tak učiniti a sjezd sám o sobě nemá právo rozhodovati o závaznosti — co se stane potom? K takovým důsledkům vedou uvažování, nepočítajíc se životem a různými závažnými událostmi. Způsob a postup navrhovaný kamarádem Dr. Vrbenským snížil by sjezd k mechanickému sčítacímu aparátu, kde naneyvíš by směl někdo krátce pro nebo proti něčemu promluvit. Konečně co by k projednání sjezdovému bylo v den sjezdu navrženo a dostalo-li by se navrhovateli schválení, že smí svůj návrh na sjezdu odůvodnit, mohl by čekati třeba až k příštímu sjezdu na jeho splnění.

Povšechně řečeno: anarchisté budou se vždy řídití solidaritou a volnou dohodou, ne usnesením pochybných majorit.

Kamarádi! Co Vám k úvaze předkládáme, není proti návrh, spíše protest a kritika návrhu kamaráda Dr. Vrbenského. Uvažte důkladně, jestli návrh téhož je s to nás hnutí povznést, nebo není-li ve své podstatě nebezpečím, které myšlenku anarchismu v načrtnutém programu strany znehodnotí. Jde nám také o to, aby dosud stávající a nově vzrůstající organizace České anarchistické federace spíše se upevnily, svůj program zmnožily a postup účelně vyhranily, a ne aby útvarem novým anarchismu nepřiléhajícím byly odstraněny. Znáte velice dobře, jak těžko se u nás buduje a jak lehké se pracně utvořené v niveč uvádí. Nejsme proti novým směrům, naopak chtěli bychom zejména v našich odborových organizacích (které dnes považují se anarchistickými) zavésti jiného ducha, který

by způsobil nový, čilejší, opravdový život, ale nemůžeme považovati návrh kamaráda Dr. Vrbenského za krok ku předu, spíše vrácení zpět, k formě přežilé.

O návrhu kamaráda dr. Vrbenského můžeme říci: škoda vši té pile! Kdyby se stejnou energií bylo pracováno na vybudování praktického programu pro odborové organizace a vzájemný jich styk, kdyby luštěn byl poměr a povinnosti odborových organizací ke družstvům spotřebním a výrobním, jistě by taková práce našemu hnutí prospěla nejen po stránce mravní, ale i po stránce hospodářské.

Naše snaha musí směřovati k tomu, aby naše organizace tvořily již dnes činnou, volnou složku ve ztuhlém útvaru tohoto státu. Máme-li určitý cíl, vyslovený a ujasněný nejlepšími pracovníky v anarchistickém hnutí, máme také operu pro naše podnikání. Pravda je, že potřebujeme lidi pevné vůle a nezmarné energie; pracujeme-li však pro velké cíle, potřebujeme nezbytně silné charaktery. Nešlo nám nikdy jen o advokáty anarchismu, ale o anarchisty.

Ještě jednou: Kamarádi, uvažujte a zkoumejte bedlivě, nežli rozhodnete!

Za protestující kamarády
M. Kácha³

M. Kácha, Kritika návrhu programu Strany českých anarchistů komunistů, 1914, 12 s., cyklostylovaný strojopis, bez nadpisu.

(3) *Michael Kácha*, 1874–1940, autodidakt, aktivní účastník českého anarchistického hnutí, redaktor časopisů *Práce*, *Zádruha*, *Mladý průkopník* a spolu s Neumannem redaktor časopisu *Červen*. Později, po anarchistickém sjezdu r. 1919 pracoval jako vydavatel beletrie, poezie a publikací o umění. Pozn. V. T.

ANARCHISTICKÉ HNUTÍ V RÁMCI STRANY?

Neznajíce důkladně poměry, v něž zabředlo hnutí anarchistické v Čechách poslední dobou, je nám přece nutno konstatovati, uvážíme-li oba návrhy, Dr. Vrbenského a protinávrh — vlastně protest — kamaráda Káchy, že nelze nám sice podávati jakýkoliv protest proti tomu či onomu, a proto se omezuje na **nesouhlas** s návrhem kamaráda Dr. Vrbenského.

Důvody nebudeme rozbirati dle odstavců, jak byly pořádně uvedeny, nýbrž shrneme vše, abychom náš nesouhlas opodstatnili a vyjasnili.

Jsme anarchisty a komunisty!

Jsme lidmi. Pochopili jsme anarchism jako dělníci. Nemůžeme psát básně ani filosofické statě o anarchismu, proto náš náhled bude prostý a našemu svědomí, citu a lásce k anarchii úplně odpovídající. Neznáme kompromisů, tím méně státu, zákonů a různých s tímto spojených institucí, bojujeme proti nim, nechceme a neposloucháme jich, ale máme osobní právo je znát, ale nikdy v žádném směru, třeba jen zdánlivém, se s nimi neztotožňujeme. Milujeme svobodu, a co jí překáží, nenávidíme a zavrhuje. Nejsme vlastenci, jsme děti jednoho národa, ale neznáme žádných hranic vlasti jako států. Jsme Češi, skuteční Češi, náš původ nám to dokazuje, a více nic. Nestydíme se za to, ale nejsme na to hrdí, jsme lidmi a Čechy z vůle předchůzích.

Svoboda jest naším cílem, a vlast prázdným zvukem. Vzděláváme se dle svých schopností, a pokud to schopnosti dovolují, držíme se s duchem času, ano, někde i v jistých

VOLNE LISTY

Published Monthly by Volné Listy Publ. Ass'n.
Subscription \$1.00 per year, 10c. a copy.
Předplatné na rok \$1.00. Jednotlivé čís. 10c.

Editor: V. REJSEK,
Manager: VINCENT ČERNÝ, výpravčí.
Všecké zástilky redakce a administraci adresujte:

VOLNÉ LISTY,
Station Y. box 5. New York, N. Y.

nou revoluci vám ukazují prostředky, směr i taktiku, odvahy i touhu života. Neodsuzujte, ale pozorujte. Přípravte se na věci veliké, je soumrak, stíní se. To pozoruje lépe kapitalista, který to možkem uchápne, ale vídíl na vlastní oči a slyší na vlastní uši. Ale vy, dělníci, máte o jednu vlastnost více. Vy nejen vidíte a slyšíte, ale váš žaludek vám společenskú bezpráví stále připomíná. Tož neuspávejte v sobě rodné se závisť a brzo pochopíte, že práce vaše je špatně honorována, že je nadvládná, aneb že jí vůbec neopráte, nebo jí nejste vůbec již schopni.

Zahod'te již jednou ony staré předsudky úcty a respektu před uznávanými hoiy kapitalismu, postavte hrdě proti nim svoje právo života, tisícekrát právo lidskosti si zaslouhujícího. Kapitalismu vášim životem pohrdá, jím tisíckrát demné znírá a jej ničít, třebaže třídě lenochů radost, blahohlyt a štěstí poskytuje, co zatím vám jen utěpení, hltu a hlad přináší.

F. J.

ANARCHISTICKÉ HNUTÍ V RÁMCI STRANY?

Neznámijer důkladně poměry v něž zabřehlo hnutí anarchické v Čechách poslední dobou, je nám přece nutno konstatovati, uváživše oba návrhy: Dr. Vrbenského a protivárh — vlastníh protestů — kam. Káčky, že nelze nám sice polívatí jazykem ani křikem, ale že onomu a proto se omezuje na nesouhlas s návrhem kam. Dr. Vrbenského.

Důvody nebudeme rozhrátí dle odstavců, jak byj byj prádně uveleny, nýbrž shrneme vše, ahyohom nás neseuhtlas opodstatnil a vyjasnil.

Jame anarchisty a komunisty!

Jame lidhu. Pochopiti jame anarchismu jako dělníci. Neumíme psát básně ani filosofické statě o anarchismu, proto náš náhled bude prostý a naše světlomí, čtu a lasec k anarchii uplně odpovídající. Neznáme kompromisů, tím méně státní, zákonů a různých s tímto spojených institucí, bojím protí nim, nechceme a neposloucháme jeh, ale máme osobní právo je znát, ale nikdy v žádném

okolnostech předbíhající čas. Než, to je naše povinnost, kterou rádi plníme. Nevěříme v bohy, tím méně důvěřujeme těm, kteří by, ochotni jsouce přijmouti některé definice anarchismu, chtěli se státi našimi vůdci neb prostředníky mezi námi a našimi tyrany. Svoji svobodu nedáme nikdy nikomu a sami jsouce svobodnými a volnými, cítíme, že kdo chce na našem ideálu pracovati, nemůže a nesmí ani chtít i pod těmi nejlepšími formami vzít na sebe zodpovědnost za nás. Každý z nás je zodpověden za sebe. Může předvádět naše stesky a žádosti, ale ve formě a způsobu, který by mu nedovoloval více práv, než má každý z nás. Nám zde by jistě hrozně škodila taktika, jakou kamarád Dr. Vrbenský zaujal; možným jest, že bude škoditi i vám. My vidíme v pokusech těchto nemoc a zdá se i logickou nesoudnost. Což potřebuje anarchism nějakých nových vzpruh, nějakého omlazení? My vidíme v anarchismu nepřetržitý přerod myšlenkový, citový a náladový. Anarchism je život, jehož stěžejní vlastností je „vpřed“ dle sebe sama.

Ve vybudování politické anarchické strany vidíme zlo, které by pohrbilo ideu nebo spíš oddálo na nesmírnou dál. Učiniti nějaký jen paragraf, třeba by dle kamaráda Dr. Vrbenského tento skutečný paragraf byl jen zdánlivým v organizaci anarchie, znamenalo by to skutečný úpadek anarchie proto, že jejím základem i cílem svoboda jest, a stál-li by zde i jen zdánlivý paragraf, pak by tu svobody vůbec nestávalo nebo by byla omezená, a **omezená svoboda přece není svobodou**. Neměl-li by nastati úpadek, nesmí existovati strana, která se dá obrátiti a řídit, a má tudíž nejjistější šanci k úpadku, což u anarchie nikdy nelze a nikdy nebude. **Anarchism je nejnvtěrnější snaha rozvinuti lidského ducha, stále pokračující, tedy nesmrtelná, věčně živoucí. Nezná jiných zákonů než zákonů lidskosti.**

směru, třeba jen zdánlivém, se s nimi nestotožňujeme. Mítijeme svobodu a co jí překážá nenávítíme a zavrhijeme. Nejsme vlastenci, jsme děti jednoho národa, ale neznáme žádných hranic vlasti, jako státi. Jsme Češi, skuteční Češi, náš pávod nále u dokazuje, a více nic. Neslydíme se za to, ale nejdeme na to hrdí, jsme lidmi a Čechy z vůle předchozích.

Svoboda jest našim cílem a vlastí práždním znakem. V záležáné se dle svých schopností a pokouel to selopnosti dovolují držíme se s duchem času, ano někde i v jistých okolnostech předbíhající čas. Než to je naše povinnost, kterou rádi plníme. Nevěříme v bohy, tím méně důvěřujeme těm, kteří by ochotni jsouce přijmouti některé definice anarchismu, chtěli se státi našimi vůdci, neb prostředníky mezi námi a našimi tyrany. Svoji svobodu nedáme nikdy nikomu a sami jsouce svobodnými a volnými, cítíme, že kdo chce na našem ideálu pracovati, nemůže a nesmí ani chtít i pod těmi nejlepšími formami vzít na sebe zodpovědnost za nás. Každý z nás je zodpověden za sebe. Může předvádět naše stesky a žádosti, ale ve formě a způsobu, který by mu nedovoloval více práv, než má každý z nás. Nám zde by jistě hrozně škodila taktika, jakou kamarád Dr. Vrbenský zaujal, možným jest, že bude škoditi i vám. My vidíme v pokusech těchto nemoc a zdá se i logickou nesoudnost. Což potřebuje anarchismu nějakých nových vzpruh, nějakého omlazení? My vidíme v anarchismu nepřetržitý přerod myšlenkový, citový a náladový. Anarchism je život, jehož stěžejní vlastností je „vpřed“ dle sebe sama. Ve vybudování politické anarchie strany vidíme zlo, které by pohrbilo ideu nebo spíš oddálo na nesmírnou dál. Učiniti nějaký jen paragraf, třeba by dle kam. Dr. Vrbenského tento skutečný paragraf byl jen zdánlivým v organizaci anarchie, znamenalo by to skutečný úpadek anarchie proto, že jejím základem i cílem svoboda jest, a stál-li by zde i jen zdánlivý paragraf, pak by tu svobody vůbec nestávalo, nebo byla by omezená a **omezená svoboda přece není svobodou**. Neměl-li by nastati úpadek, nesmí existovati strana, která se dá obrátiti a řídit a má tudíž nejjistější šanci k úpadku, což u anarchie nikdy nelze a nikdy nebude. **Anarchism je nejnvtěrnější snaha rozvinuti lidského ducha, stále pokračující, tedy nesmrtelná, věčně živoucí. Nezná jiných zákonů než zákonů lidskosti.**

F. J.

